

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **K. M.**, zastoupeného JUDr. Františkem Kubínem, advokátem se sídlem Dlouhá třída 461/3, Havířov - Město, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5 - Smíchov, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 20. 8. 2007, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 6. 2009, č. j. 21 Cad 186/2007 – 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému advokátovi stěžovatele JUDr. Františku Kubínovi **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1600 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 20. 8. 2007, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla žádost stěžovatele o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek stanovených v ust. § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). Žalovaná dospěla na podkladě posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné ze dne 1. 8. 2007 k závěru, že stěžovatel není plně invalidní, neboť jeho schopnost soustavné výdělečné

činnosti poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pouze o 20 %. Krajský soud při svém rozhodování vycházel z následujícího skutkového stavu:

Lékař OSSZ v Karviné ve svém posudku ze dne 1. 8. 2007 za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele označil stav po onemocnění malárií s maligním průběhem – multiorgánovým selháním. Konstatoval, že v současné době je stěžovatel již doléčen, klinický stav je uspokojivý, zůstávají jen příznaky periferní neuropatie. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti lékař OSSZ určil podle kap. I., položky 1, písm. a) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. na 20 %, tedy na dolní hranici procentního rozmezí, neboť šlo o funkční omezení velmi lehkého stupně. Konstatoval, že stěžovatel není schopen práce nadměrně fyzicky náročné.

V řízení o přezkoumání rozhodnutí žalované si krajský soud vyžádal posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti stěžovatele od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě. Dne 22. 2. 2008 bylo jednání posudkové komise odročeno za účelem vyšetření stěžovatele v psychiatrické ambulanci, vyšetření za hospitalizace stěžovatel odmítl. MUDr. K., který provedl psychiatrické vyšetření stěžovatele, posudkové komisi přípisem ze dne 20. 7. 2008 sdělil, že jmenovaný se sice dostavil k pohovoru na psychiatrické oddělení Městské nemocnice, jeho vystoupení však bylo zcela nepřesvědčivé a mohlo signalizovat závažnější psychickou poruchu. Ostatně tak se jevil i při jednání v posudkové komisi. Konečné upřesnění stavu a stanovení diagnózy může přinést jen psychiatrická hospitalizace, kterou ale stěžovatel opět odmítl.

Dalšímu jednání posudkové komise dne 1. 8. 2008 již stěžovatel nebyl přítomen. Posudková komise vycházela ze zdravotnické dokumentace praktického lékaře a ze spisové dokumentace OSSZ. Dospěla k závěru, že se jedná o stav po onemocnění malárií s velmi těžkým průběhem, s projevy multiorgánového selhávání v roce 2006, s dobrou úpravou. K datu vydání rozhodnutí žalované již nelze zdravotní stav stěžovatele hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý, neboť žádné postižení orgánů v souvislosti s prodělanou malárií není vyšetřeními prokázáno. Otázka eventuálního duševního onemocnění a jeho závažnosti zůstává otevřená s ohledem na omezenou spolupráci posuzovaného. Pro toto onemocnění nebyl stěžovatel dosud vyšetřován ani léčen. Diagnózu nelze stanovit na základě jednoho vyšetření, prokázání psychického onemocnění stěžovatele vyžaduje jeho vyšetření za hospitalizace s možností pozorování chování, event. projevů onemocnění, a také podrobné psychologické vyšetření. Bez spolupráce posuzovaného nelze tato vyšetření provést. Posudková komise závěrem uvedla, že trvá na provedení psychiatrického a psychologického vyšetření za hospitalizace. K datu vydání rozhodnutí žalované nebyl stěžovatel shledán plně ani částečně invalidním.

Stěžovatel při jednání u Krajského soudu v Ostravě dne 25. 9. 2008 uvedl, že je ochoten se podrobit vyšetření svého zdravotního stavu z hlediska psychiatrického a psychologického za hospitalizace. Krajský soud proto posudkovou komisi požádal o zajištění provedení vyšetření stěžovatele MUDr. K. a následné podání doplňujícího posudku. Posudková komise dne 25. 11. 2008 krajskému soudu sdělila, že doplňující posudek vypracován nebyl, neboť se stěžovatel k objednanému vyšetření nedostavil.

Krajský soud v Ostravě dospěl k závěru, že stěžovatel k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované nebyl plně invalidní, neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedosáhl 66 %. Zdravotní

stav stěžovatele k uvedenému datu nebylo vůbec možné hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý. Tento závěr jednoznačně vyplývá z posudku posudkové komise, o jehož úplnosti, správnosti a přesvědčivosti nemá krajský soud důvod pochybovat. Posudková komise, jejímž členem byl odborný lékař psychiatr, řádně zhodnotila dostupnou zdravotní dokumentaci stěžovatele. Jako otevřenou otázku ponechala přítomnost duševního onemocnění. Pro její posouzení považovala za nezbytné psychiatrické a psychologické vyšetření stěžovatele za hospitalizace. K tomuto vyšetření se však stěžovatel ani na dodatečnou výzvu nedostavil. Při následném soudním jednání pak neuvedl žádný závažný důvod, proč se lékařskému vyšetření nepodrobil. Teprve po ukončení jednání a rozhodnutí ve věci stěžovatel krajskému soudu opakovaně telefonicky sdělil, že se k požadovanému vyšetření nedostavil ze zdravotních důvodů. S ohledem na uvedené krajský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou ve smyslu ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). K dodatečnému sdělení stěžovatele po vyhlášení rozsudku již nemohl přihlídnout.

Podanou kasační stížností napadl stěžovatel rozsudek Krajského soudu v Ostravě z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Uvedl, že se na požadované psychiatrické a psychologické vyšetření skutečně nedostavil, neboť mu to neumožňoval jeho tehdejší zdravotní stav. Stěžovatel trpí chronickým onemocněním kolen, které v době, kdy se měl dostavit na vyšetření do Fakultní nemocnice Olomouc, nabylo intenzivnější ráz a znemožňovalo mu chůzi delší než několik desítek metrů či sezení po delší dobu. Stěžovatel se tak nemohl žádným způsobem dopravit do Olomouce na požadované vyšetření. O této skutečnosti informoval Fakultní nemocnici Olomouc dopisem zaslaným prostřednictvím elektronické pošty. Krajský soud se však touto skutečností blíže nezabýval a nezjišťoval, zda byl stěžovatel objektivně schopen se vyšetření podrobit. Spokojil se pouze s vyjádřením nemocnice a posudkové komise, že se stěžovatel k vyšetření nedostavil. Stěžovatel se při soudním jednání domníval, že krajský soud o jeho sdělení nemocnici věděl z obsahu komunikace mezi posudkovou komisí a nemocnicí, která měla být součástí spisového materiálu. Pokud krajský soud tyto informace neměl, měl si je zjistit a nespokojit se pouze s tvrzením Fakultní nemocnice Olomouc, že se stěžovatel nedostavil na vyšetření, protože neměl žádný dopravní prostředek, kterým by se na psychiatrickou kliniku dopravil. Jestliže stěžovatel při jednání uvedl „Já tam pojedu v pondělí“, je zřejmé, že měl na mysli právě ono požadované vyšetření na psychiatrické klinice Fakultní nemocnice Olomouc, neboť na žádné jiné vyšetření nebyl v souvislosti s tímto řízením předvolán. Chtěl takto vyjádřit svoji ochotu dostavit se na vyšetření, pokud by soud na jeho provedení trval.

Stěžovatel v průběhu soudního jednání požadoval provedení důkazu formou uvedeného vyšetření. Krajský soud však ve věci rozhodl, aniž by předmětné vyšetření umožnil. Stěžovatel zastává názor, že krajský soud měl vůči němu postupovat obezřetněji a při hodnocení jeho ne zcela jednoznačných odpovědí přihlídnout i k jeho zdravotnímu stavu a skutečnosti, že stěžovatel měl být vyšetřen pro podezření na duševní onemocnění. Stěžovatel dále poukázal na to, že při prvním soudním jednání samosoudkyně hovořila o tom, že požadované psychiatrické a psychologické vyšetření proběhne u MUDr. K. v Ostravě. Tuto skutečnost dokládá její dopis ze dne 30. 9. 2008 adresovaný posudkové komisi, v němž požádala o podání doplňujícího posudku a zároveň uvedla, že stěžovatel přislíbil dostavit se na předvolání MUDr. K. k psychiatrické hospitalizaci v nemocnici v Ostravě. Když byla stěžovateli následně doručena pozvánka z Fakultní nemocnice Olomouc, domníval se, že se jedná o jiné vyšetření, resp. že se jedná o vyšetření výhradně

z iniciativy posudkové komise. Přestože stěžovatel očekával, že bude pozván na vyšetření k MUDr. K., vyšetření ve Fakultní nemocnici Olomouc se nebránil, důvodem jeho neúčasti byly pouze jeho zdravotní problémy, jimiž svou neúčast rovněž omluvil. Za situace, kdy bylo nařízeno další soudní jednání, aniž byla stěžovateli doručena pozvánka na vyšetření od MUDr. K., měl stěžovatel za to, že podle krajského soudu již nebylo požadované vyšetření nutné, že má krajský soud dostatek důkazů a rozhodne v jeho prospěch i bez tohoto vyšetření. Krajský soud se stěžovatele výslovně neptal, proč se k vyšetření nedostavil. Stěžovatel se jednak oprávněně domníval, že to soud ví a dále že není nutné, aby z vlastní iniciativy vysvětloval důvody, proč se nedostavil na vyšetření do Fakultní nemocnice Olomouc.

Stěžovatel konečně namítl, že se lékař OSSZ blíže nezabýval podezřením lékařky MUDr. L. na encefalopatii a podezřením MUDr. V. na polyneuropatii dolních končetin, ačkoliv i tato onemocnění mohla mít vliv na celkové posouzení jeho zdravotního stavu. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě z hlediska uplatněných stížních bodů, jakož i ve smyslu ust. § 109 odst. 3 s. ř. s., a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vzhledem k tomu, že skutkový základ rozsudku krajského soudu nebyl mezi účastníky sporný, a Nejvyšší správní soud jej považuje za dostatečně zjištěný, vycházel z něj sám i v řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud má předně za to, že námitka stěžovatele, že se krajský soud nezabýval tím, zda byl stěžovatel schopen podrobit se požadovanému psychiatrickému a psychologickému vyšetření, je nepodložená. Ve spisu krajského soudu je založen přípis Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 19. 11. 2008, v němž je uvedeno, že na pozvání k vyšetření během hospitalizace stěžovatel odpověděl, že nemá žádný dopravní prostředek, kterým by se na psychiatrickou kliniku dopravil a proto nepřijede. Na další pozvání nereagoval ani se nedostavil. Krajský soud se v rámci jednání dne 9. 6. 2009 stěžovatele dotázal, zda se na vyšetření skutečně nedostavil a jakým způsobem na předvolání k vyšetření reagoval. Stěžovatel měl tedy možnost objasnit důvody nepodrobení se požadovanému vyšetření a uvést, jakým způsobem omluvil svoji neúčast na vyšetření. Toto však neučinil a na dotaz krajského soudu, jakým způsobem na předvolání k vyšetření reagoval, pouze odpověděl „Myslím, že to víte“.

Podle ust. § 109 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohou stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Stěžovatel v rámci soudního jednání nesdělil, proč se na požadované vyšetření nedostavil, případně jak reagoval na předvolání posudkové komise. Teprve po skončení jednání a vyhlášení rozsudku tvrdil, že se k vyšetření nemohl dostavit ze zdravotních důvodů a že o této skutečnosti posudkovou komisi informoval. Toto následně uvedl i ve své kasační stížnosti. Vzhledem k tomu, že jde o novou skutečnost, jež nebyla stěžovatelem uplatněna v řízení o žalobě před krajským soudem (tedy před vyhlášením rozsudku), Nejvyšší správní soud k ní s ohledem na ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl.

Jako nedůvodnou pak Nejvyšší správní soud posoudil i námitku stěžovatele, že očekával, že jej na psychiatrické a psychologické vyšetření předvolá MUDr. K. Sám stěžovatel v kasační stížnosti zdůraznil, že byl ochoten dostavit se na předmětné vyšetření i na základě pozvání posudkové komise.

Stěžovatel při jednání k dotazu krajského soudu na další důkazní návrhy uvedl „Já tam pojedu v pondělí“. I pokud by bylo možné z tohoto vyjádření stěžovatele dovodit, že skutečně zamýšlel dostavit se následující pondělí k hospitalizaci do Fakultní nemocnice Olomouc, a že tedy na provedení tohoto důkazu trval, má Nejvyšší správní soud za to, že krajský soud nepochybil, jestliže již jednání za tímto účelem neodročil. Podle ust. § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází krajský soud při přezkoumání správního rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. V projednávaném případě tedy bylo nezbytné zjistit, jaký byl zdravotní stav stěžovatele ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalované. Při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění vychází posudková komise především z lékařských zpráv a nálezů z doby vydání rozhodnutí o nároku na invalidní důchod. Výjimečně může vycházet i ze zpráv a nálezů pozdějších, musí však přitom vzít v úvahu, že s rostoucím časovým odstupem klesá jejich vypovídací hodnota ohledně zdravotního stavu posuzovaného ke dni tohoto rozhodnutí žalované. V projednávané věci Nejvyšší správní soud vzal v úvahu skutečnost, že duševní onemocnění jsou svým charakterem spíše dynamickým zdravotním postižením. Pokud se tedy nepodařilo provést požadované psychiatrické a psychologické vyšetření v roce 2008, nebylo by již možné na základě těchto vyšetření provedených v roce 2009 či nyní (tedy s časovým odstupem dalších dvou let) přesvědčivě posoudit přítomnost duševního onemocnění stěžovatele a jeho závažnost v době vydání rozhodnutí žalované, tedy v srpnu roku 2007. Nejvyšší správní soud má navíc za to, že k datu vydání přezkoumávaného správního rozhodnutí byl zdravotní stav stěžovatele z dosavadních lékařských nálezů zjištěn dostatečně, neboť vyšetření požadovaná posudkovou komisí měla směřovat k ověření určitého podezření na duševní chorobu, které vyvstalo při jednání komise, o němž však v dosavadní zdravotní dokumentaci stěžovatele nebyla žádná zmínka a stěžovatel se pro ně nikdy neléčil. Za situace, kdy choroba nebyla diagnostikována a následně proto nebyly využity všechny možnosti léčby, byl prakticky vyloučen závěr, že by případné duševní onemocnění mohlo v době vydání napadeného rozhodnutí zakládat dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, neřkuli být jeho hlavní příčinou. Nejvyšší správní soud zde ovšem poznamenává, že stěžovateli nic nebrání v tom, aby si znovu požádal o přiznání invalidního důchodu, přičemž v rámci řízení o této žádosti by bylo možné provést nové posouzení jeho zdravotního stavu včetně duševního postižení a jeho stavu v současné době.

Stěžovatel dále poukázal na to, že se lékař OSSZ blíže nezabýval podezřením lékařky MUDr. L. na encefalopatii a podezřením MUDr. V. na polyneuropatii dolních končetin. Tato námitka je však v souladu s ust. § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná. Důvody kasační stížnosti totiž nelze rozšiřovat nad rámec žalobních bodů, lze je opřít jen o takové konkrétní právní či skutkové důvody, jež byly v řízení před krajským soudem přípustně uplatněny (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. 2 Azs 134/2005, publ. pod č. 685/2005 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že stěžovatel z výše uvedeného důvodu rozhodnutí žalované v řízení o žalobě před krajským soudem nezpochybnil, nelze jej uplatnit ani v kasační stížnosti.

Na základě uvedeného Nejvyšší správní soud uzavřel, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě netrpí nezákonností z důvodů tvrzených stěžovatelem podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) či d) s. ř. s., z úřední povinnosti pak nebyly zjištěny ani vady podle ust. § 103 odst. 3 s. ř. s. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží v souladu s § 9 odst. 2 a § 11 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti ve výši 1000 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 600 Kč podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 1600 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese podle ust. § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2010

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu